

Бердичевська Ірина Валентинівна,

викладач,

КЗ ЛОР «Бродівський фаховий педагогічний коледж

імені Маркіяна Шашкевича»,

м. Броди, Україна

ira.berdychevska@gmail.com.

АДАПТИВНІ АІ-СИСТЕМИ ДЛЯ ПЕРСОНАЛІЗАЦІЇ ВИВЧЕННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ У ЗМІШАНІЙ ФОРМІ НАВЧАННЯ

***Анотація.** У статті досліджено можливості використання адаптивних систем штучного інтелекту (АІ) для персоналізації вивчення англійської мови у змішаній формі навчання, з акцентом на дистанційну складову. Визначено переваги індивідуалізації темпу, стилю та змісту навчання за допомогою платформ Duolingo, ChatGPT, Grammarly, Quizlet, ELSA Speak і LingQ. Окрему увагу приділено ролі чат-ботів як цифрових тьюторів. Узагальнено дидактичні принципи, а також надано практичні рекомендації щодо ефективної інтеграції АІ-інструментів у освітній процес студентів педагогічного коледжу.*

***Ключові слова:** штучний інтелект, адаптивне навчання, дистанційна освіта, персоналізація, змішане навчання.*

***Annotation.** The article explores the potential of using adaptive artificial intelligence (AI) systems to personalize English language learning in a blended learning format, with a focus on the distance learning component. The advantages of individualizing the pace, style, and content of instruction through platforms such as Duolingo, ChatGPT, Grammarly, Quizlet, ELSA Speak, and LingQ are identified. Special attention is given to the role of chatbots as digital tutors. The study summarizes relevant didactic principles and provides practical recommendations for*

the effective integration of AI tools into the educational process of pedagogical college students.

Key words: *artificial intelligence, adaptive learning, distance education, personalization, blended learning.*

Вступ. У сучасних умовах цифрової трансформації освіти особливої актуальності набуває проблема персоналізації навчального процесу, зокрема у вивченні іноземних мов. Це стосується і студентів педагогічних коледжів, які навчаються за змішаною або дистанційною формою, часто маючи різний рівень підготовки, мотивації та цифрової компетентності. Традиційні методи не завжди забезпечують достатній рівень залученості та ефективності. У цьому контексті адаптивні AI-системи постають як перспективний інструмент, що дозволяє індивідуалізувати навчання, враховуючи особливості кожного здобувача освіти.

Мета статті – проаналізувати можливості використання адаптивних систем штучного інтелекту для персоналізації процесу вивчення англійської мови у змішаній формі навчання, зокрема в дистанційному форматі, з урахуванням потреб студентів педагогічного коледжу; обґрунтувати дидактичні принципи ефективної інтеграції таких інструментів в освітній процес.

Виклад основного матеріалу. Персоналізація навчального процесу передбачає врахування когнітивних стилів, попереднього рівня знань, темпу навчання, емоційного стану, інтересів і цілей кожного студента. Такий підхід сприяє підвищенню мотивації, зменшенню тривожності, а також формуванню відповідальності за власний результат навчання.

Особливо актуальною персоналізація стає в умовах змішаного та дистанційного навчання, де студенти мають змогу працювати у власному темпі та за індивідуальною траєкторією. Термін «змішане навчання» розглядають як парасольковий термін, що описує не лише варіанти комбінування навчання онлайн і офлайн, а також поєднання різноманітних методів навчання, педагогічних підходів і технологій [5, с. 62]

У контексті дистанційної освіти персоналізація набуває нового значення, адже відсутність фізичної присутності викладача ускладнює вчасне реагування на труднощі студентів, моніторинг прогресу та надання індивідуального зворотного зв'язку. Саме тут адаптивні технології на базі штучного інтелекту (AI) виступають ефективним засобом компенсації зазначених обмежень.

Однак основною перевагою змішаного навчання вважаємо можливість персоналізованого підходу, адже навчальний контент, з онлайн-елементами включно, можна розробляти та змінювати, відповідно до рівня студента, його амбіцій, навчальних цілей, психологічних особливостей [5, с. 63]. Завдяки цифровим ресурсам і платформам, навчальний контент у змішаному форматі легко адаптується до індивідуальних особливостей студентів. Адаптивне навчання базується на принципах диференціації, гнучкості та безперервного зворотного зв'язку.

Сучасні AI-системи здатні автоматично:

- аналізувати результати студента у режимі реального часу;
- виявляти прогалини в знаннях;
- відстежувати частоту та характер помилок;
- визначати переважний стиль навчання (візуальний, аудіальний, кінестетичний тощо);
- адаптувати зміст, рівень складності, формат завдань та час подачі матеріалу;
- підлаштовувати навчання до емоційного стану користувача (на основі мови, реакцій або часу відповіді).

Адаптивне навчання забезпечує персоналізоване навчання відповідно до індивідуальних потреб здобувача освіти завдяки своєчасному зворотному зв'язку, відповідним навчальним траєкторіям і ресурсам, а не за принципом «один підхід для всіх» [2, с. 226]. Серед найбільш популярних адаптивних AI-інструментів, що активно використовуються у змішаному та дистанційному навчанні англійської мови, можна виділити:

• **Duolingo** визначає теми, які потребують повторення, та формує індивідуальний розклад уроків. Платформа коригує частоту й тип вправ на основі правильних і помилкових відповідей студента, використовуючи модель відстроченого повторення. Такий підхід сприяє ефективному засвоєнню матеріалу в індивідуальному темпі.

• **Grammarly** аналізує письмові роботи, виявляє граматичні, стилістичні та пунктуаційні помилки, а також пропонує варіанти виправлення з поясненням. Система адаптує свої рекомендації відповідно до мовного рівня студента та бажаного стилю, що сприяє розвитку академічного письма.

• **ELSA Speak** спеціалізується на вдосконаленні вимови й інтонації. Платформа аналізує мовлення користувача, надає точну оцінку вимови окремих звуків і фраз, а також пропонує персоналізовані рекомендації щодо покращення. Такий інструмент є особливо цінним для студентів, які навчаються дистанційно та не мають регулярного усного зворотного зв'язку від викладача.

• **LingQ** пропонує автентичні тексти та відео відповідно до рівня володіння мовою. Користувачі можуть самостійно обирати тематику матеріалів, зберігати незнайомі слова до власного словника, миттєво перекладати їх і проходити інтегровані вправи. Система також надає лексичні підказки, що враховують індивідуальний словниковий запас, стимулюючи розвиток навичок читання та слухання.

Ці адаптивні платформи застосовують алгоритми машинного навчання, щоб на основі історії відповідей та поведінки користувача будувати профіль сильних і слабких сторін. Такий підхід підвищує мотивацію студентів, адже вони бачать свій прогрес, отримують негайний зворотний зв'язок і можуть вільно рухатися у власному темпі. Штучний інтелект надає можливість кожному обирати рівень і поступовість виконання завдань, враховувати інтереси і переваги кожного [1, с. 145]. У дистанційному форматі це особливо важливо для студентів педагогічного коледжу, які не завжди мають можливість регулярно взаємодіяти з викладачем. Персоналізоване навчання сприяє

формуванню автономії, відповідальності за власний освітній результат та цифрової грамотності — навичок, критично важливих як для сучасного здобувача освіти, так і для майбутнього вчителя.

Крім того, впровадження персоналізації за допомогою AI-технологій дозволяє викладачу зосередитись на аналітиці, менторстві та формуванні соціально-комунікативних навичок, не витрачаючи значні ресурси на рутинну перевірку чи розробку вправ для різних рівнів. Таким чином, AI виступає як асистент у процесі адаптації навчального контенту до потреб кожного студента.

Інтеграція адаптивних AI-систем у змішане навчання студентів педагогічного коледжу.

Сучасні адаптивні AI-системи не лише доповнюють традиційні методи викладання, але й трансформують змішане навчання, роблячи його більш гнучким, персоналізованим і ефективним, особливо в умовах дистанційної освіти.

У дистанційному навчанні студентів педагогічного коледжу онлайн-компонент часто виконує роль індивідуалізованого тренажера, тоді як синхронні зустрічі з викладачем стають майданчиком для комунікативної практики та розвитку критичного мислення.

Адаптивні платформи, зокрема **Duolingo, Quizlet, ELSA Speak**, забезпечують опрацювання лексики, граматики та вимови в індивідуальному темпі. Наприклад:

- *Duolingo* визначає теми, які потребують повторення, коригує частоту та тип вправ на основі правильних і помилкових відповідей, формує індивідуальний розклад уроків;
- *Grammarly* аналізує письмові роботи, виявляє стилістичні та граматичні помилки, пропонує варіанти переформулювання речень відповідно до стилю;
- *ELSA Speak* надає точний зворотний зв'язок щодо вимови з рекомендаціями для покращення конкретних звуків та інтонацій;
- *LingQ* пропонує автентичні тексти за інтересами студента, миттєвий переклад, інтегровані вправи та персоналізовані лексичні підказки.

Окремо варто згадати **ChatGPT**, який можна ефективно використовувати як універсальний інструмент для персоналізованого мовного тренування. Ця мовна модель штучного інтелекту здатна генерувати автентичні діалоги, створювати есе, адаптовані до мовного рівня студента (від A2 до C1), а також пропонувати креативні завдання, що враховують інтереси та професійні потреби майбутніх педагогів. Наприклад, студент може вести діалог із ChatGPT на тему «Мій ідеальний шкільний день», отримуючи автоматичний зворотний зв'язок про граматичну та лексичну коректність висловлювань. Розмови зі ШІ створюють мовне різноманіття та аналізують природну мову того, хто вивчає іноземну; сприяють персоналізації онлайн-навчання; коригують матеріал в залежності від помилок та успіхів того, хто навчається; будують адаптивне навчання з метою усунення прогалин у знаннях [3, с. 84].

Крім того, ChatGPT здатний переформулювати речення, пояснити правила або запропонувати варіанти тем для письмового завдання згідно з рівнем володіння англійською мовою. У дистанційних умовах ChatGPT може виступати як «віртуальний тьютор», до якого студент звертається у зручний час для перевірки знань або тренування навичок, що особливо актуально за обмеженої кількості очних контактів з викладачем. Один із найефективніших способів вивчення іноземної мови — це спілкування з її носієм, тож ChatGPT може використовуватись для цього, оскільки здатен імітувати носія мови [4, с. 171].

Також ця система може бути застосована для створення персоналізованих вправ на основі слабких місць студента — наприклад, генерувати запитання з теми "Past Simple vs Present Perfect", якщо попередні тести засвідчили труднощі з нею. Важливо, що студент отримує не лише правильну відповідь, а й пояснення, що сприяє глибшому розумінню мовного матеріалу. Інтеграція генеративного ШІ в змішане навчання покращує мотивацію студентів, особливо в контексті самостійної роботи, завдяки можливості отримувати підтримку в режимі 24/7 та адаптації навчального матеріалу до індивідуального рівня складності.

У змішаному форматі важливо поєднувати індивідуальні онлайн-тренування з груповою комунікацією. Викладачі можуть організувати обговорення, ролеві ігри та презентації, базовані на матеріалах, опрацьованих студентами за допомогою AI. Завдяки доступності у будь-який час ця платформа підтримує перехід до безперервного та динамічного освітнього процесу [6, с. 681]. Крім того, аналітика, яку надають такі платформи як Grammarly чи ELSA, допомагає викладачеві виявити типові помилки й сконцентруватися на складних темах під час очного або синхронного заняття.

AI також дозволяє розподіляти студентів за рівнями підготовки, адаптуючи навчальний контент до індивідуальних потреб. Це дозволяє уникати одноманітних занять та забезпечити диференційований підхід без надмірного навантаження на викладача. Штучний інтелект надає миттєвий зворотний зв'язок (наприклад, оцінка вимови в ELSA Speak), а викладач забезпечує глибшу рефлексію, особливо при перевірці творчих письмових завдань, таких як есе чи проекти.

У дистанційному навчанні студенти часто мають обмежену кількість комунікативних практик, що гальмує формування мовленнєвої компетентності. Використання адаптивних AI-платформ дозволяє:

- компенсувати відсутність викладача у режимі реального часу;
- забезпечити миттєвий зворотний зв'язок;
- розвивати навички самостійного навчання;
- підтримувати мотивацію за рахунок гейміфікації.

Важливо зазначити, що для студентів педагогічних коледжів, які готуються до роботи з молодшими школярами, важливим є також знайомство з EdTech-інструментами, які вони згодом зможуть використовувати у власній професійній діяльності.

Висновки. Використання адаптивних AI-систем дає змогу враховувати індивідуальні особливості здобувачів освіти – рівень мовної підготовки, темп засвоєння матеріалу, когнітивні стилі та навчальні вподобання – що значно підвищує ефективність і мотивацію в навчальному процесі.

Результати теоретичного аналізу свідчать про те, що адаптивні AI-платформи забезпечують не лише зворотний зв'язок у реальному часі, а й дозволяють будувати навчальні траєкторії, орієнтовані на розвиток конкретних мовних навичок, таких як аудіювання, говоріння, читання й письмо, з урахуванням цілей навчання. У дистанційній складовій змішаного навчання це є особливо актуальним, оскільки компенсує нестачу особистої взаємодії з викладачем.

Аналіз освітніх цифрових ресурсів показав, що ефективність впровадження адаптивних систем значною мірою залежить від методичного супроводу, підготовки викладача, а також від забезпечення технологічної інфраструктури.

У перспективі доцільним є розроблення моделей інтеграції адаптивних AI-систем у навчальні програми педагогічних коледжів, а також здійснення емпіричних досліджень щодо впливу персоналізованого підходу на якість засвоєння іноземної мови. Використання адаптивного навчання повинно ґрунтуватися на педагогічних принципах, що поєднують технологічні можливості штучного інтелекту з гуманістичною спрямованістю освіти.

Отже, адаптивні AI-системи мають потенціал стати важливим інструментом підвищення ефективності змішаного навчання англійської мови, особливо в контексті цифровізації освітнього середовища й зростаючих вимог до індивідуалізації навчального процесу.

Список використаних джерел

1. Андреева М. Роль штучного інтелекту у вивченні іноземної мови студентами закладів вищої освіти. *Молодь і ринок*. № 12 (232). 2024. С. 142 - 147. <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2024.320502> URL: <http://mir.dspu.edu.ua/article/view/320502/311431> (дата звернення: 16.05.2025).
2. Бринцева О., Подорожна А. Адаптивне навчання у виклад англійської мови для спеціальних цілей у контексті он-лайн навчання. *Проблеми інженерно-педагогічної освіти*: зб. наук. пр. 2024. № 83 / Укр. інж.-пед. акад. – Харків: Вид-во УПА. С. 224 - 232. URL:

<https://periodicals.karazin.ua/education/article/view/25223/22585> (дата звернення: 28.04.2025).

3. Зубенко О.В. Штучний інтелект і вивчення іноземної мови. *Закарпатські філологічні студії*. 2023. Т. 2. вип. 27. С. 80–85. URL: http://zfs-journal.uzhnu.uz.ua/archive/27/part_2/15.pdf (дата звернення: 07.05. 2025).

4. Лелека Т.О. ChatGPT ЯК ІНСТРУМЕНТ ВИКЛАДАННЯ АНГЛІСЬКОЇ МОВИ У ВИЩІЙ ШКОЛІ. *Наукові записки. Серія: Педагогічні науки*. 2023. (211). С. 168 - 172. URL: <https://pednauk.cusu.edu.ua/index.php/pednauk/article/view/1660/1621> (дата звернення 08.05.2024).

5. Оленюк О.В., Івасів Н.С., Рубель Н.В. Застосування персоналізованого підходу до змішаного навчання у викладанні іноземних мов. *Педагогічні науки: теорія та практика*. 2022. (4). С. 59 - 64. URL: <https://journalsofznu.zp.ua/index.php/pedagogics/article/view/2674/2545> (дата звернення 05.05.2025).

6. Шевчук Т., Яциняк О. Сучасні адаптивні технології у викладанні іноземних мов немовних спеціальностей: персоналізований підхід. *Вісник науки та освіти*. 2025. С. 672 - 683. [https://doi.org/10.52058/2786-6165-2025-3\(33\)-672-684](https://doi.org/10.52058/2786-6165-2025-3(33)-672-684)
URL: <http://perspectives.pp.ua/index.php/vno/article/view/22041/22014> (дата звернення 18.05.2025).